

naturali gentium et civili. §. alle  
 gato. Item insti. de. hē. insti. §.  
 hereditas. i. de hereditibus institu  
 endis. §. qui incipit hereditas.  
 Et sic in alijs exemplis accipie  
 dū est. Et hec de nominibus diui  
 sionibus et exēplis ipōz librorū  
 legalium p nūc sufficiant. Ut ta  
 men plenius noscantur hi libri  
 Nota q. ff. vetus sic incipit Iuri  
 opam datū prius nosse oport  
 tet. vnde nomē iuris descendat  
 Et prim⁹ titulus est de iusticia  
 et iure. Inforciatū vero sic inci  
 pit. Dotis causa semp et ubiqz  
 est pōpua. Et primus titulus ē  
 soluto mūmonio quēadmodum  
 dos petatur. Sed. ff. nouū inci  
 pit Hoc edicto pmittit vt siue  
 iure siue iniuria fieret opus per  
 nūciatōnem inhiberetur. Et est  
 p̄mus titulus De noui opis nū  
 cia. Codex incipit Imperator cū  
 ctos p̄p̄os. Et p̄ma rubrica est  
 de sū. trī. et si. ka. Premittitur  
 etiam p̄hemiu hoc q. necessario  
 Autentiā incipit. Occupatis  
 nobis circa totius rei procuras  
 Et est prima rubrica. Si heres  
 soluere legatū noluerit. Deci  
 ma collatio que etia; liber de vñ  
 bus feudo ⁊ sz Sic incipit quia  
 de feudo tractaturū sumus videā  
 mus primo qui feudū dare pos  
 sunt. Et p̄ma rubrica est de his  
 qui feudum dare possunt ⁊ qua  
 liter acq̄ratur et retineat Insti  
 tuta vero sic incipiūt Impatoriā

maiestate non soluz armis de co  
rasa sed etiā legibz optet esse az  
mata. Notandū est etiā qd  
liber volumen appellatus est ori  
nens in se aliquos predictoz li  
brorū totaliū et aliquos ptialiū  
videlic; Instituta autētica vsus  
feudorū et tres vltimos libros.  
Coditis sciz. p. xi. et. xij. Qui ra  
to legi cōsueuerūt et titulos ha  
bent plevosqz rarissimos.

**D** Remissis itaq; noib; & diuſiſſimo libroꝝ & ſuſq; iuris cuꝫ modis alle gandi in ipſis. **N**unc ꝑ breuiaturis glosarū legēdis ſubiūgan qſdam alphabetū / in quo comu niores ſaltē in abbreviature tep tuū et glosaz iuris cōtinebunt / qſ ſic incipit. **A** vel **B. C. D. E. F. gē. qūq; hāz alphabetū poſi** ta ſola in teꝑtib; iuris magie de cretaliū ſignificat nomē ꝑꝑū vi ri vel mulieris vt **arnoldus adā bñbat dus burchar dus** & ſic de alijs vt de teſti ex pte. **A. i. ade** et ſic de alijs. **liono** **Ab. i. abbas ſcꝫ lapus** vel **ſ caſti** **Ac. f. accur. i. accurh?** glosator in legibus / hic duos habuit fili os / vnus vocabat̃ franciſcus ac curſꝫ / valēs doctoꝝ / quī glosis ꝑꝑis ſui multas fecit addiōnes / **Alius** nomie ceruotis fecit etiā addiōnes que diſcunt̃ ceruoti ne modiū tamen valētes quaz vna ponit̃. **C. de eden. in. l. i.** **Et** ſic filius poteſt in iure patrem

reprehendere/ vt. ff. de cōdic. ob-  
cau. In moribus secus licet pos-  
sit dari tutor patri furioso.

**Al.** i. albertus doctor

**Ala.** i. alanus

**Ap se le.** i. aplice sedis legatus

**Ap re.** i. appellacōe remota

**Ap ob re.** i. appellacionis obsta-  
culo remoto

**Ant de bu.** i. Anthymius de bu

**Ar.** i. argumentum

**Arch.** i. archidiaconus mge io  
andree/ qui glosauit etiā septu/  
et scripsit rosarium sup decreto

**Ad n pre.** i. ad nrām pñciam

**Aut vel autē.** i. autenticum libe-  
ret autētica lex incorpata

**Az.** i. azo qui fecit summam vñā  
in legibus ex qua sumunt ex  
amandi dñuaciones rubricarū.

**Bern bar b.** i. bernhardus glosa-  
tor decretalium.

**Bar bris.** i. Bartholomeus brigi-  
ensis qui fecit addiciones glosa-  
rū sup decreto quas si decretum  
habz sic incipit glosa eius. Qm  
nouis supuenientibus causis no-  
uis est remedijs succurrendum

**Bar.** i. bartholus de saxo ferra-  
to legum interpret

**Bal.** i. baldus in vtroque iure

**Bā.** i. bandinus doctor. scribēs

**Bo me.** i. bone memorie

**Bul.** i. bulgatus doctor

**But.** i. butrius scz ant s buto

**C in textu sola posita** Celestinus  
designat maxie qñ apponūt huc  
vba pdecessor nē. Alias in glo

his sumis vel lecturis. **C.** mgnū  
hghcat **Codice** omumiter i abla-  
tuo casu **Bed** c puū. i. capitulo  
vel centesima in distinctionibz.

**Cy.** i. cynus doctor legum

**Ci.** i. ciuis

**Cle.** i. clementine vel clemētis

**Card.** i. cardinalis doctor

**Consti** constit. i. constitucio

**Cōpus.** i. cōpustulanus doctor

**Cen ec.** i. censura ecclesiastica

**Con t t r.** i. consultacōi tue tali-  
ter respondemus

**D sola** vel di. i. distinctione

**De pe.** i. de penitencijs

**De cō.** i. de consecratione

**Dil fil.** i. dilectus filius

**Dama.** i. damasus papa

**Dp.** i. dynus doctor

**Dis v.** i. discretioni vtrē

**Do de ro.** i. domini de rotha

**Duran.** i. durandus doctor

**E sola** et magna nomē pñciū e-  
pua eodem vel eadē maxime qñ  
post seqtur titulo distinctōe vel  
**Ec ro.** i. ecclesia romana lege  
**Extra.** i. extrauagās. Et hic est  
sciendū qñ in sūma de casibz.

In sūma pñana vel alibi in li-  
bris iuris ponit auctas ex decre-  
talibz tūc allegat. **Extra.** Et sig-  
nificat extrauagātē scz textū vel  
capitulū extra corpus decretorū  
positū **Decretales** em panlo añ  
compilacōem correctōnem et cō-  
cordacōem iparū erant extraua-  
gātes qā vagabantē extra illud  
volumē **Hodie** aut p modernos

canonistas capla idē decretalibz in  
septo similē et in clemētis nō  
cōsueuerūt allegari extra quia  
talīa capitula modo nō vagantur  
extra corpus iuris canonici.

Sed legiste p̄dictorū librorū tex-  
tus allegāt. Extra eo quia sūt  
extra corpus sui iuris sc̄i ciuili.

Verū est q̄ canoniste adhuc hō  
die aliquos textus etiam cano-  
nici iuris allegāt extra videlicet  
hōs q̄ sūt extra vagantes nōdū  
incorporati iuri canonico.

**Fa. i.** facit. p̄decessoris n̄ri

**Fe re p̄ n. i.** felici recordaciois

**ft. i.** fraternitati tue

**fi. i.** finali vel fine

**ff. i.** digest.

**fr̄ de sen. i.** friderici de senis

**fran de zab. i.** franciscus de za-  
borellis doctor et cardinalis.

**flor. i.** florianus doctor

**fr̄ impa. i.** fridericus impator

**ft r. i.** fraternitati tue taliter  
respondimus. lo

**in spe. i.** guilhelmus in speat

**de mon lau. i.** guilhelmus de  
monte lauduno.

**guil. i.** guilhermus doctor.

**geu. i.** geuselmus doctor.

**gra. i.** grianus opilator decreti

**go vel gof. i.** goffredus qui cō-  
posuit summam in qua recitant  
examinandi in iure canonico con-  
tinuatores rubricarū et alia p̄la

**gar. i.** garthas doctor. linus

**h vel hu. i.** hugutio vel hugo

**ho vel hos. i.** hystienlis doctor

**hen bo. i.** henricus bock.

**hon. i.** honorius papa.

**her. i.** hermannus doctor.

**I** sola vel cū titello sic. j. denotat  
infra. Pro q̄ sciendū q̄n textus  
allegat q̄ etiā postea habet siue  
in eodē libro siue in alio eius t̄n  
iurē tūc d̄ infra et scribit p̄ i lō  
gū cū sup̄pōi potest t̄ptell⁹ vt  
sic. j. lo p̄mo. c. i. cē.

**I** ti p̄. c. i. ij. vel. ij. infra titu-  
lo. j. e. ti. i. infra eodem titulo

**I** breuīs significat vnū vel p̄mo

**p̄ mo. i.** iohānes monachi glo-  
sator septi infrancia.

**Jo an. i.** iohannes andree etiā  
glosator septi et clementinarū q̄  
et nouellas ascripsit valentissi-  
mus doctor.

**Jo imo. i.** iohanne simola mod-  
nus doctor sup̄ decretalibus no-  
tabiliter scribens.

**Io vel io glo. i.** iohannes glosa-  
tor decreti theutunici quē alī  
quī noīant iohannem antiquū

**Io de lig. i.** iohēs de lignano.

**Io de fant. i.** iohēs de fantulr̄g

**Inno vel inoē. i.** innocēcius p̄p

**Imo. i.** imola sbaudiendo iohēs

**Iac de liz. i.** iacobus de lizano.

**Ia de are. i.** iacobus de arena.

**Ia but. i.** iacobus butrigarij.

**Ia bal. i.** iacobus balduini.

**Ia de bel. i.** iacobus de beluīso.

**L sola. i.** lege v̄l quinquaginta in  
numero distictionū

**La ab. i.** lapus abbas doctor.

**Lāp de rāp. i.** lāptus de rāpoibz

**L**ub de ro .i. luduicus de roma  
 doctor. **h**is decretaliu.  
**L**a vel lau .i. laurencius i gloz  
**L**i libro vel liber scdm exigenci-  
 am constructionis.  
**M** vel mar .i. martinus doctor.  
**M** vel ma .i. madaamus / signa-  
 ter quando lra q sequitur vt m  
 q .i. quatenus. **p**remissa  
**M**o ca p .i. monicione canonica  
**N**ic hui .i. nicolaus spaulus doc-  
 tor q aliter dicit panormitanus p  
 panormita moderrimus.  
**N**o et vt tel .i. no ui et vtet tel  
 tamentu. **N**o .i. nota.  
**N**ota .i. notat. **N**ouel .i. nos  
**O** vel op .i. opinio uella.  
**O**b .i. obstaculo.  
**O**do .i. odofredus doctor.  
**O**l vel old .i. oladus vel oldra-  
 dus. **O**sti ost .i. ostiensis co-  
 munius tamen h dicitur.  
**P**e penitencia vel petrus vel pe-  
 nultio. **p**el t l penlt .i. penltio  
**P**aragraphus qm ordine al-  
 phabeti no iuenit ab breuiat?  
 cu no sit vna lra sic solet scribi  
 s vt qn c vel aliqua l est longa  
 tunc ad cicius inueniendu textu  
 allegatu ponit in c vel l. s. vnus  
 vel plures. **N**ota tamē q pāpbi  
 sunt duplices videlicet magnus  
 et pu. **E**t pu debz esse mig de in-  
 causto in tali forma. s. vel con-  
 simili. s. et talis debet legi cum  
 sua determinacione sequenti  
**H**ic autē omuniter ponit i glo-  
 his vel in sumis et collectis. **A**lius

autē magnus sic formatur. **E**t  
 debet esse de alio colore scz rubeo  
 vel blauo seu flauo. **E**t tñs le-  
 gi non debet licet in legendo dñ  
 inuenit. vel dñ xñ ad eū pau-  
 sari debeat. **E**t in corrigendo li-  
 bros debet notari vt apponat si  
 nō sit ibi. **N**am certi textus et  
 sume distincte sūt p tñs. **I**ta  
 qd allegat pñus scdus qd. **S**i  
 ergo nō essent ibi attingeret pri-  
 mū accipi p scdo et scdm p pri-  
 mo q errore iduceret. **E**t vnus  
 scz. s. puus significat altū vide-  
 licet. **M**agnū et sic apud loy-  
 cos est terminus scde itencomis  
**P**real .i. pallegatis.  
**P**ñ .i. pñ. **P**er to .i. p totū  
**P**ñ .i. pñmo.  
**P**reter .i. pñptu hoc ē octafioe  
**P**au de leaz .i. paulus de leaza  
 rñs q scphit bñ sup clemētis  
**P**e de bel .p i. petrus de bella p-  
 tica doctor legū vltia mōtanus  
**P**e s samp .i. petrus s sampna  
**P** vel pla .i. placētus doctor  
**P**re di .i. prefulgeat dignitate  
 vt de testi in. c. licet. ij.  
**P**re .i. preterea. **P**a .i. pñ.  
**P**om .i. popomius impator.  
**Q** .i. qñstione qñ ponit in causis  
 decreti vel quatenus quando po-  
 nitur in textu decretaliū marie  
 post mandamus vt sic man. q  
**R**ay .i. raymūdus capellanus  
 et penitenciaris gregori. ix de q  
 in principio decretaliū.  
**R**e .i. remota vt ibi ap. re. vt g.

**R**off. i. rofredus doct or.  
**R**og. i. regletius legista.  
**R**e. i. respōdo ul' respōsio.  
**R**e. i. require ul' remissionibz  
**R**ali. i. salicetus doct or.  
**R**ico ab. i. ficolus abbas.  
**R**e ap. i. sedes apostolica.  
**R**o. i. solutio.  
**R**a ap con. i. sacro approbante  
 concilio. **R**e. i. sequenti.  
**R**equē. i. sequentibus.  
**R**el s. i. sup vnde quando ali  
 quid allegat in aliquo libro qd  
 prius ante illum locum habitū  
 est in alio vel eodem libro eiusdē  
 tamen iuris videlicet aut ciuili  
 aut canonici hoc allegatur s per  
 s breuem.  
**R**ed s longa sola. i. scilicet.  
**R**pe. i. speculum liber magnus.  
**R**pe. i. speculator autor speculi  
 scilicet guilhelmus duranti.  
**R**ub ap ob. i. sub moto appella  
 cōis obstaclo vt de testi aū olim  
**R**a auc con sacri auctoritate con  
 cili vt de iureiu/nimis.  
**T**an. i. tancrēdus.  
**T**alti. i. titulo etiā t. i. t. r.  
**T**ho. i. thomas.  
**V**in. i. vincentius doct or.  
**V**incē. i. vincētinus etiā doct or  
**V**ter de lo. i. vterius de tobio.  
**V**lt. i. ultimo.  
**V**sola. i. qnq; l qnta vt v. q. v  
**W**i. vel wil. i. Wilhelmus quod  
 ytalici scribunt guilhelmus et  
 frangine guilhermus.  
**W**i duran. i. wilhelmus duranti.

**V**. i. versu ul' versiculo.  
**V**e. i. vetus **V**t ff vetus  
**X**. i. decima.  
**XX**. i. vicesima qd.  
**XX**. i. nonagesima quia p pposi  
 ta c/ significant centum in nūme  
 ro/ subtrahit ei p fiat etiam in  
 pl. qd. nus franciscus  
**Z**ab. i. zaborella videlicet domi  
 o. i. consecratione.  
**S**. i. pagrapho ul' pagraphis de  
 quo sup lacius dictum ē **S**unt  
 et alie abbreviature de rubricis  
 tam legum qd canonu; maxime  
 decretaliū de quibus patebit. j.  
**H**ec autē de abbreviaturis tex  
 tuū glosarū sūmarū et lecturarū vt  
 usq; iuris preē titulos nunc suffi  
 ciāt **Q**ue vtiq; pnis iurū alū  
 pnis difficiles apparēt i primo  
 aggressu **E**t raro colligunt ita co  
 piose **Q**uare sit hoc opusculū i  
 cipientibus tātomagis acceptū  
 cariusq; reputatū qd to sollicitū  
 est collectum.  
**Q**uia ad pmissarū noticiā ne  
 cessariū ē habere rubricas  
 seu titulos vtriusq; iuris abbrevi  
 uatos et extensos ppenā rubri  
 cas iuris canonici ppē earū pau  
 citatē respectu rubricarū iuris ci  
 uilis qd etiā subiūgā **E**cā qā s  
 pmissi ius canonici; iuri ciuili ra  
 tione dignitatē et excellencie qd.  
**S**equitur s rubricę decretaliū  
 et pōis sexti et clementinarū eo  
 ordine q ponūt in decretalibz p  
 mitus abbreviate deinde extēse

Et postea ut eo facilius mēti te-  
neant metricē in .liij. versibus col-  
ligentur. Vnde nota qd hī sūt ti-  
tuli decretalium nō inspecto or-  
dine alphabeti. Et primo pmi  
libri secundo scđi et sic de alijs.

**D** E sū tri et si ka .i. de sūma  
trinitate et fide katholica.

Consi. .i. consiliis.

Rescrip. vel rep. .i. rescriptis.

Consue. .i. consuetudine.

Postu. p. .i. postulacōe p̄latorū.

Elec. .i. electōe et elci potestate.

Transla. .i. translacione ep̄p̄.

Vsu pal. .i. aucte et vsu pallij.

Renū. .i. renunciacōe.

Sup. .i. neg. pre. .i. supplenda ne-  
gligēcia p̄latorū.

Temp. or̄s .i. t̄pibus ordinum et  
qualitatibus ordinandorū.

Scru. in or̄ fa. .i. scrutinio in ordi-  
ne faciendo.

Or̄. ab ep̄i qui re. .i. ordinatis ab  
ep̄iscopo qui t̄signauit vel renū-  
ciauit ep̄iscopatu vel excōicato.

Eta et quali. .i. etate et qualitate  
et ordini p̄ficiendo.

Sa vnc. .i. sacra vncione.

Sacra ite vel non. .i. sacramentis  
iterandis vel non.

Fil. p̄s bi. .i. filijs p̄sbyterorū or-  
dinandis an non.

Ser non or̄. .i. seruīs non ordina-  
dis et eorū manumissione.

Ob. ad rati. .i. obligatis ad rōci-  
nia ordinandis vel non.

Corp vici. .i. corpe viciatis pro-  
mouendis vel non.

Bi. .i. bigamis nō ordinandis.

Cle pe. .i. clericis p̄grius.

Off arch. .i. officio archidiaconi.

Off archi p. .i. officio archipre-  
sbyteri.

Off p̄mi. .i. officio p̄miceij.

Off sac̄i. .i. officio sac̄iste.

Off custo. .i. officio custodis.

Off vici. .i. officio vicarij.

Off dle. .i. officio et potestate iu-  
dicis delegati.

Off le. .i. officio legati.

Off or̄. .i. officio iudicis ordinarij.

Off iud. .i. officio iudicis.

Ma et ob. .i. maioritate et obedi-  
entia.

Treu et pa. .i. treuga et pace.

Pac. .i. pactis.

Translac. .i. transacionibus.

Postul. .i. postulando.

Procur. .i. procuratoribus.

Sing. .i. singulis.

His que vi met. .i. his q̄ vi me-  
tus causa sunt.

In inte resti. .i. in integritate est-  
tutione.

Aliemuni cau. .i. alienacōe mu-  
tandi iudicij causa facta.

Arbi. .i. arbitris.

**I** Vdi. .i. iudicij.

fo co. .i. foro op̄tenti.

Li ob. .i. libelli oblatione.

Mu pet. .i. mutuis peticionibus.

Lit conte. .i. litis contestacōe.

Vt li non conte. .i. vt lite nō cō-  
testata nō procedatur ad testū.

recepōes. .i. ad diffinitiuā sūam.  
Jura calūp. .i. iuramēto calūpnis.

**Dila.** .i. dilacionibus.

**Feris.** .i. feriis

**Ordi. cōgn.** .i. ordine cognitionū

**Plus peti.** .i. plus petitionibus

**Cau. pos. et appri.** .i. causa possessionis et proprietatis

**Resti. spo.** .i. restitutione spoliatorum

**Do. et doli.** .i. dolo et contumacia

**Co. q. mit. in pos.** .i. eo q. mittitur in possessionem causa rei suade

**Ut li. pen. i. vt lite pendente ni-**  
**hil innouet**

**De q. pos. i. sequestracione posses-**  
**sionum et fructuum**

**Con.** .i. confessis

**Probaci.** .i. probationibus

**Testi.** .i. testibus et attestacionibus

**Testi. co. i. testibus cogendis vel nō**

**fi. instru.** .i. fide instrumentorum

**Presump.** .i. presumptionibus

**Iuri.** .i. iure iurando

**Excep.** .i. exceptionibus

**Prescrip.** .i. prescriptionibus

**Re iud.** .i. sententia et re iudicata

**Ap.** .i. appellacionibus recusacionibus et relacionibus

**Pereg.** .i. peregrinationibus

**Confir. vti.** .i. confirmatione utili vel inutili

**U**ta et h. p. cle. .i. de vita et honestate clericorum

**Coha. cle. et mu.** .i. cohabitacione clericorum et mulierum

**Cle. diu.** .i. clericis coniugatis

**Cle. non resi.** .i. clericis non residentibus in ecclesia vel prebenda

**Preben.** .i. prebendis et dignitatibus

**Cle. egro.** .i. clerico egrotante

debilitato

**Insti.** .i. institutionibus

**Conces. p.** .i. concessione prebende vel ecclesie non vacantis

**Ne se va.** .i. ne sede vacante aliquid innouetur

**Hic q. fi. a p.** .i. his que fiunt a prelato sine consensu capituli

**Hic q. fi. a ma.** .i. his que fiunt a maiori parte capituli

**Ut ec. l. ne vt ecclesiastica beneficia sine diminutione offerantur**

**Re ec. non alie.** .i. rebus ecclesie alienandis vel non

**Precari.** .i. precario vel precariis

**Como.** .i. comendato

**Depo.** .i. deposito dicōe

**Emp. et ven.** .i. emptione et ven-

**Lo. et aduc.** .i. locato et conducto

**Re pmu.** .i. rerum permutatione

**Feu.** .i. feudis

**Pigno.** .i. pignoris et alijs cautionibus

**Fideius.** .i. fideiussoribus

**Solut.** .i. solutionibus

**Dona.** .i. donationibus

**Pecū. cle.** .i. pecunia clericorum

**Testa.** .i. testamentis et ultimis voluntatibus

**Suc. ab inte.** .i. successione ab intestato

**Sepul.** .i. sepulturis

**Parroch.** .i. parrochiis et alienis parrochianis

**Deci.** .i. decimis primitiis et oblationibus

**Regula.** .i. regulis et translationibus ad religionem

**Conuer** diu. i. conuerfione cōu-  
 gatorum.  
**Conuer** mifis. i. conuerfione infi-  
 delium.  
**Voto**. i. voto et voti rede p cōne  
**Sta mo**. i. ftatu monachoru et  
 canonicoru regulatum.  
**Reli do**. i. religiofis domibus vt  
 epifcopo fint fubiecte.  
**Capel mo**. i. capellis monachoz  
 et alioz religiofoz.  
**Iur pa**. i. iur patronatus.  
**Cenfi**. i. cenfibus exactionibus et  
 procuracionibus.  
**Confe ec**. i. confeccratione ecclie  
 vel altaris.  
**Cele mi**. i. celebracione miffaru  
 et facramēto eukariftie et dim  
 officijs.  
**Bapt**. i. baptifmo et eius effai  
**Pres nō** bapt. i. prefbitero non  
 baptifato.  
**Custo euka**. i. custodie eukarif-  
 tie cūfmatif et aliorum facramē-  
 torum.  
**Reli et re sanc**. i. reliqis et vene-  
 racōe fanctorum.  
**Ob ieiū**. i. obferuacione ieiunio-  
 rum.  
**Pur pōft par**. i. purificatione p  
 partum.  
**Ec edi**. i. eccliefis edificandis vel  
 repandis.  
**Innu**. i. innumitate alias emu-  
 nitate eccliefiarū cūmterioz et re-  
 rum ad eas ptinendū.  
**De cle vel mo**. i. ne clerici ul mo-  
 nachī feularibus negocijs fe in-

mifceāt. **Sequitur quarti libri**  
**Don et mū**. i. fponfaliz  
 bus et matrimonijs.  
**Despon impu**. i. despo-  
 facōne impubez.  
**Clam despon**. i. clameftina de  
 fponfacōne.  
**Spon du**. i. fponfa duoz.  
**Condi ap**. i. condicionibus appo-  
 fitis in defponfacōne vel in alijs  
 contractibus.  
**Qui cle vel ro**. i. qui clerici vel ro-  
 uentes matrimonium contrahere  
 poliunt.  
**Ex qui dux in ma**. i. eo q duxit i  
 matrimonium quam polluit per  
 adulterium.  
**Con lepro**. i. coniugio leprofoz.  
**Cōiu fee**. i. coniugio feruoz.  
**Na ex li ven**. i. natis ex libero  
 ventre.  
**Cog fpj**. i. cognacōe fpuali.  
**Cog le**. i. cognacōne legali.  
**Ex qui cog oia vx**. i. eo qui cog-  
 nouit cōanguineā vxoris fue.  
**Confa et af**. i. cōfanguinitate et  
 affinitate. **Frū et mal**. i. frigidis  
 et maleficiatis et in potenā cō-  
 eundi.  
**Ma cōtra edic ec cōtra**. i. matri-  
 monio cōtra edictū ecclie cōtracto.  
**Qui fil fint le**. i. qui filij fint le-  
 gittimi.  
**Qui ma ac pos**. i. qui mūmoniu  
 accusare poliunt vel cōtra illud  
 teftificari.  
**Duo**. i. dūoz.  
**Dona inter vi et vx et de do de**

id est donacionibus inter viros et  
uxorem et de dote post diuortium  
restituenda.

**Benup.** i. secundis nuptiis

**A** **Cur.** i. accusationibus i  
quificationibus et denun  
ciationibus.

**Calup.** i. calumpniatoribus

**Symo.** i. symonia et ne aliquis  
per spiritualibus exigat vel permittat.

**Ne prela vi su.** i. ne prelati vi  
res suas vel ecclesias sub annuo  
censu concedant.

**De magis.** i. de magistris et ne a  
liquis exigatur per licentia docendi  
**Iudeis.** i. iudeis et saracenis et  
eorum seruis.

**Hereti.** i. hereticis et manicheis  
**Scisma.** i. scismaticis.

**Apost.** i. apostatis et reiteranti  
bus baptismum.

**His qui si oc.** i. his qui filios oc  
ciderunt.

**Infan et lang ex.** i. infantibus et  
languidibus expositis.

**Homici.** i. homicidio voluntario  
vel casuali

**Cornea.** i. torneamentis

**Cle pung indu.** i. clericis pung  
nantibus in duello.

**Bali et sagit.** i. balistarum et sa  
gittarum.

**Adulter.** i. adulterius et stupro

**Rapto.** i. raptibus incendia  
rum et violatoribus ecclesiarum.

**Furt.** i. furtis.

**Vsur.** i. usuris.

**Cri fal.** i. crimine falsi

**Sortil.** i. sortilegiis

**Collu de re.** i. collusionem de regen  
da.

**Delic pu.** i. delicto puerorum

**Cle vna.** i. clerico venatore

**Cle paul.** i. clerico paullatore.

**Maledi.** i. maledicis.

**Cle ex int m.** i. clerico excomunica  
to interdicto vel deposito mini  
strante.

**Cle non or.** i. clerico non ordina  
to ministrante.

**Cle per sal pro.** i. clerico per sal  
tum promoto.

**Co qui fuit or sus.** i. eo qui furti  
ue ordines suscepit

**Exce pre.** i. excessibus prelatorum  
in subditos

**No op nun.** i. noui operis nuncia  
tione

**Privile.** i. privilegiis et excessi  
bus privilegiatorum.

**Pur cano.** i. purgacione canoni  
ca.

**Pur vlg.** i. purgacione vulgaris

**In iur.** i. iniuriis et damno da  
to.

**Pen.** i. penis

**De et re.** i. penitentiis et remis  
sionibus

**Sen ex.** i. sententia excommuni  
cationis.

**Ver fig.** i. verborum significacione  
**Re iur.** i. regulis iuris etc.

Sequitur nunc premissis

Confessusq; probo testis testis

Condictō uuens q̄ pollut atq;

leprosus

Seruus de natis sequitur cogna-  
cio duplex.

Post consanguineam consangu-  
inei gelidique

Coniugium vetitum sequitur qui  
legittimi sunt

Accusare queunt diuicia dona  
secunda

**C**ausacio siue calumpnia si-  
monialis

Prelati rabi iudeus hereticus  
q;

Salmaticus apostaticus natos  
perimenter

Infans expositus homicidia tor-  
neamenta

Hinc clerus pugnans p? hec q;  
sagitat adulter

Ecclesie raptor sequitur hinc  
et yfura

Falsarius fors colludens crimen  
puerorum

Clerus venator peraiso: maledi-  
cus q;

Clericus depositus qui non est or-  
do minister

Saltus furtiuus excessus opus  
q; nouellum

Lex priuata subit sequitur pue-  
gatio duplex

Iniurie peneq; remissio post ana-  
thema

Verborum signi sequitur post  
regula iuris.

Hij sunt speciales versus de ru-  
bricis decretalium secundum or-  
dinem suum. Et vt supra tactus

est vbi dicebat de decretalibus

Clxxv. sunt rubricae seu tytuli

Sunt autem capitula in decreta-  
libus tria milia minus. pviij.

Versus Bis centum tituli sed qn-  
dentes remouebis. **S**unt de-

cretales ter mille sed absq; no-  
uem bis. In sexto autem sunt ru-

bricæ pauciores videlicet circa-

lxvij. Et in clementinis adhuc  
pauciores videlicet. liij. Capitu-

la scire cupiens in his duobus  
mor numerabit / Magis profe-

cto quid contineant attendendy  
q; quot sint. Vt autem facili-  
ter

sciaty i versibus premissis que  
rubricæ decretalium sint i sexto

et que in clementinis de super sig-  
nate sunt cum rubro. vi. in sep-

to et. vij. in clementinis Vbi sunt  
horum numeroru nullus repit

sciri debet q; sunt rubricæ dūta-  
at decretalium licet talium plu-

rimè penuntie in legum Codici-  
bus. Sed quia decreti rubricas

nimis esset tediosum enumerare  
propter maximam multitudi-

nem. Ne tamen viciutem eius  
preteream versus subiungam

totam materiam decreti signifi-  
cantes in genere De qualibet di-

stinctione et omnibus questioni-  
bus auctarum causar

Collige versibus quid vult disti-  
ctio qucuq;

Vt videat quisq; diuinum ius  
hominisq;

Vtq; sciat per que consistit iura

quiritum.

**E**t ait dicitur res ecclesiastica  
canon.

**R**egum aut fuerint a primo co  
dita iura.

**N**ec liceat cuius ius naturale  
mouere.

**H**ec mala peccati distinguit lu  
dificati.

**E**x hac cognosces qui leges con  
posuerunt.

**N**e qua ius nature consuetudi  
ne differt.

**V**t naturali cedant que consti  
tuuntur.

**S**ic legi regum lex preualet ec  
clesiarum.

**M**andato iuris et legum vinci  
tur usus.

**O**mnia iusticie discretio prou  
de pensat.

**N**on dispensatur ubi naturale  
patet ius.

**S**ic nec agas leuia qd quis vi  
det grauiora.

**T**empus in hac disce quo cano  
ceperit esse.

**R**espiceas quot erant et eos q  
constituerunt.

**A**ctor sit papa si consilium cele  
brandum.

**D**icitur hic qd bis synodus cele  
bratur in anno.

**H**ec mteat quid decretalis epi  
stola possit.

**T**anto quis valet quo/quis ra  
tionibus instat.

**S**ummos seu minimos rectas

locat inferiores.

**I**ta loca distinguit et ordinat  
ecclesiarum.

**C**onsecrat hec omnes maiores  
huc minores.

**D**iscutit ista genus patriam  
vitamq; sacrandi.

**H**ec dat cuius suum veniale de  
crimine distans.

**S**ic post baptismum contentus co  
iuge sola.

**H**ac augustinus nubentis vota  
requirit.

**I**ta sacrorum contractum da  
nat et odit.

**H**ac locus et tam tempus par  
ua nota ntur.

**C**ontradicit hec per concilium ma  
nicheis.

**T**angit et hec que contineant  
offerre volentes.

**I**nstaurat hec leuia minor qd co  
neat se.

**O**rdo sacer non datur ei si quis  
bigamus sit.

**F**emina pontifici persona domes  
tica non sit.

**I**ta docet presul qd debet sobri  
us esse.

**A**struit hec prudens qd debeat  
esse sacrandus.

**H**ec prohibet legere gentilia me  
tra sacrandum.

**S**cripturas sacras sacrandus sci  
re iubetur.

**A**monet hec illum qui non ep  
trinfeca nouit. ipse

**N**isi sit ornatus h non admittit

Conuenit esse modum gressus  
verbiq; abiq;

Tucius est ipsi si sit auctis bo-  
nus hospes.

In factis verbis hunc condecet  
esse pudicum

Gloria pontificis est vt proail  
ingluues sit

Expediit vt non sit paissor quis  
q; sacerdos

Respuit hec homines distincto  
litigiosum.

Mittit in interitum cupidus hec  
senus abhorrens

Abicitur sacrandus in hac si neo-  
phitus

Non emit ad clerum qui corp?  
habet vitiosum.

Iudicat hec primo grauiter sed  
post moderate nascere

Sacraat refat hec omnes quos  
aura stringit

Prepositus primo datur hic p-  
psterus ordo

Idcirco refat hps quia sepius hii  
repetuntur.

Reiciat hec seruos sine libertate  
sacrandos

Eiat absisos et corporibus vi-  
ciatos

Condemnatur in hac generatio  
presbiterorum

Hic baptisatus prohibet si fuit  
eger.

Hec refat abbate monachos vo-  
lente sacraat.

Offitum negat hec nisi sit bene  
quisq; probatus

Nullus erit presul nisi quem sa-  
cer ordo decorat

Indigni layci iubet hec ne ponti-  
fices sint

Clerus plebs princeps hic eligit  
hec petit hic vult.

Vsurpans laycus id vt eligat  
audiat istam

Sed docet hec per quid tribua-  
tur presulis ordo

Cum dissensio sit a pluibus edi-  
ta stabunt

Vt sacretur ab omnibus archi-  
epus hic vult.

Instituq; iubet a preside presbi-  
teros hec

Vult hec sacraat si cui dubius fu-  
it ordo

Si vult hec presul lectores con-  
diat abbas

Ecclesia tytulone carens non p-  
moueatur

Respice dicta patrum ne pmo-  
ueas alienum

Abiunt hic capi qui dimissoria  
non est

Tute suscipis quem formata  
fuerit.

Punit maiores duz promouet  
inferiores

Distinguit tempus hec in quo  
promoucant

Tempora distinguit et in his ie-  
iunia ponit

Rectos iudicat hec modulos in-  
tersticiorum

Ista dat annorum numeru; quo  
promoucantur

**A** quibus ipsa patris electio de  
beat esse.  
**S**ed lota pontificis docet hec et  
presbiterorum.  
**C**rimine quo careat sacrandus  
in hac replicatur.  
**H**ec dat papibus lapsosq; docet  
repare.  
**U**t nec consensum det peccatis a  
lienis  
**S**ollicitus sit episcopus oppres  
sos releuare.  
**C**ongruit ut presul fore primū  
nouiter hospes.  
**I**ncantum largum refat hec venā  
tibus obstat.  
**H**ac datur impensa viduas ino  
palesq; tueri.  
**R**espuitur clerus si nō pius aut  
avidus sit.  
**I**stic regula fit et q̄ bene pre  
positus.  
**E**x hac sacra prohibentur liti  
giosi.  
**T**uclius ante petat nisi sit satis ec  
clesie res.  
**H**ec plus corde probat domino  
q̄ voce cauendum.  
**H**ec dat obedire maioribus infe  
riores.  
**N**on negat iste suas mandā re  
vices patriarcham.  
**S**ed non omnino vetat ista tace  
re minores.  
**U**t seculi principes non ordinet  
ecclesie res.  
**V**rbis non signatos apices non  
vult neq; mittit.

**E**st ius muniū peregrinus quin  
q; sigillis.  
**U**niuersale nullum sunt ista vo  
cari.  
**I**sta vetat ne quī celebrent nisi  
pallia dentur.  
**M**oribus indecori nō pallio sūt  
decorandi.  
**A**b sit ut vna duos habeat pro  
uincia patres.  
**S**ensum verbis hīs dat cau  
se questio queuis.  
**D**amnat emētes spiritualia gra  
cia xpi.  
**I**ngressum vendens vel emens  
perit ecclesiarum.  
**S**i pro prebendis dederis quid  
syon habetis.  
**C**riminis ignorans fiet reus ille  
paterni.  
**E**cclēsiā reddit ista vix q̄ or  
dine peritet.  
**R**ursus promotos abscidit ius  
promouendos.  
**E**cclēsiā pax plena sibi cleiq; ne  
gatur.  
**C**ausa putens cum sit auctis  
non queritur ordo.  
**A**d ius vel synodum nullus tra  
hat expoliātum.  
**V**im talem subeat qualem se al  
se volebat.  
**A**d testesq; duos presul conuin  
citur aptos.  
**S**i cadit accusans non cogitur  
reus ultra.  
**R**espuitur iure vox dilatoria si  
fit.

**V**ie bonus accusat quēuis licet  
inferior sit

**M**andato legis datū accusatio  
scriptis.

**Q**uod plene restitui debeat ius  
edocet omne.

**V**irtue iudicij quanto fuit ex-  
spoliatus.

**A**ppe tractetur quāvis inducia de-  
tur.

**R**estat ut infamis et homo sine  
lege tacens sit.

**V**ox inimica domestica vox non  
obest alieno.

**M**itti vel duci non debet ad exte-  
riores.

**L**ibere ab hac non stat similis  
quem sua culpa remordet.

**J**udex auditor nō fiat presulis  
vnus.

**J**udicio nullus vnq̃ damnabit̃  
absens.

**E**rigitur ne quis in q̃ cadit hoc  
repetatur.

**T**orquet in actorem sibi vox ab-  
iecta reatum.

**O**mnis anathema nec agat nec  
testificetur.

**N**ite tacet quāvis minor illum si  
tenet etas.

**D**um nequis agere nequeas et  
testificari.

**I**us statuit ne sit quis vnq̃ tes-  
tis et actor.

**N**unq̃ damnetur quis cum nō  
possit adesse.

**D**at ius q̃ quis agat pro se ci-  
uilia tantum.

**M**ittit famosum neglecta pro-  
batio flagris.

**E**st accusandus semel et bis ter  
q̃; rotandus.

**N**emo procuret crimen ciuilia  
curet.

**B**atula iuris iubet ut synodalia  
fiant.

**R**euera malus est mala cuius q̃  
male pandit.

**A**ut caput aut lingua delatori  
capuletur.

**O**mnes infames facient aut cti-  
mine tenti.

**P**resulis obiecta nisi vera ples  
reprobaris.

**J**udicium expetere nunq̃ debes  
alienum.

**A**lter adesse potest si sit provin-  
cia discors.

**S**i cadit accusans non cogetur  
reus ultra.

**E**st qui dum viuit nemo sibi sub-  
stituendus.

**T**utius semper erit hic qui se dā  
te recepit.

**D**at ius ne statuat successorem  
sibi presul.

**N**ullus amicorum michi profit  
ut eligar vnus.

**E**lectus cum sim prestatur cau-  
cio damni.

**E**st secum standum sententiam  
stant ipsum.

**O**rdinis est ne quis vnq̃ r̃deat  
sine scriptis.

**S**i quis anathema statuit virtu-  
te carebit.

**J**udicis et alterius nullus est or  
do petendus.  
**C**urent primates bone sua non  
aliena.  
**N**on dubites doctem cum basili  
ca retinendam.  
**O**rdinet et seruet dispenset non  
alienat.  
**N**il preter q̄ duos presumat su  
mere soldos.  
**J**udicet vt lapsus clerum non  
attrahat vllus.  
**J**udicium seci sequitur suspensio  
cleri.  
**S**eu bō seu mala sit sententia di  
co tenendam.  
**D**ico q̄ proprium poterit quid  
clerus habere.  
**E**cclēsie si res vendis xl emis si  
bi reddas.  
**S**i dare vis et des dare non po  
tes ecclēsie res.  
**E**x re communi quesitis vtinue  
eq̄.  
**S**i fortasse voles testari de pro  
prio des.  
**E**cclēsie baptismali dande decie  
sunt.  
**T**empora longa trahunt ius fu  
neris et decimarum.  
**I**us est ne quis plus repetat q̄  
debeat alter.  
**N**on nisi ciuili re frat̄ testis ha  
betur.  
**T**ale quid exercens nō dēxt cle  
ricis esse.  
**S**i tulerit plus q̄ dederit iam se  
nus habetur.

**E**st male quesitis elemosina nō  
fit egenis.  
**S**i male q̄nta tenet dignie non  
penitet vllus.  
**I**nfuria non pena datur cum pe  
na notatur.  
**N**ec t̄tinere licet que sunt pro  
missa patrono.  
**S**olum voce nequit condemna  
ri mulieris.  
**T**ali die deum placitum non de  
bet haberi.  
**A**tq; probatur in hac probacō  
danda neganti.  
**N**ec confessio fit nec iuramenta  
coacta.  
**T**ollere non poterit quem con  
fert solus hō norem.  
**I**n grauius si sit deuctus elcia  
tur.  
**D**antur in hac monachi pasto  
res ecclesiarum.  
**A**bbas ecclesia; presul dēxt da  
re curam.  
**H**ic legitur q̄ ius et rem p̄scrip  
cio tollit.  
**Q**uadragesis domibus p̄scrip  
cio religionis.  
**T**ales si teneant ius non tamē  
ergo gubernent.  
**V**suepans sine iudicio rē dē  
det are.  
**R**espuit a laicis ius ecclesias re  
tineri.  
**Q**uerit an liceat cordis dimitte  
re vltim.  
**E**t sua censalibus teneat que de  
serat eger.

**O**mne monasterio remanebit  
nec redit ille.

**D**um redit illiote q̄ contulit illa  
manebunt.

**T**erminat hec apud alumpnum  
synodale statutum.

**U**t non abbates a presule con-  
stituantur.

**U**t presul clerum non impediat  
monachandum.

**I**pso nolente tamen non suscipi  
at alter

**S**ed iam canonicos canon pro-  
hibet monachari.

**Q**uē pater offert si placet exit  
cum sit adultus.

**V**isam mox vestem si nō patet  
abdicat hic stet.

**O**ffert inuitum nec seruat reli-  
gionem.

**E**t si forte placet monacho tra-  
sire licebit.

**P**rima sit ex titulo sit commē-  
data secunda.

**E**cclēham renū vetat hac alia  
q̄ cupiri.

**T**ercia ne liceat tractare nego-  
cia seclī.

**I**n clara veste prohibet clerici  
esse.

**E**xamen proprium fugiens sine  
spe graduum fit.

**I**uramenta licet homi dare quā-  
do necesse.

**S**i sic esse putat vt ait non pe-  
iorat ipse.

**T**aliter exemplo quod obediāt  
iste probatur.

**V**ota promissa mutet turpia  
si sint.

**D**um perjurare cogis periturus  
haberis.

**E**x iusta causa multis licet arma  
mouere.

**F**iet bellum iustum si pro reb?  
repetendis

**F**as est quando quideꝝ socio sue  
curritur armis.

**I**nteriq; docet p̄dictam que-  
stio quarta

**C**um sit ad hoc positus vt puni-  
at ille meretur

**I**ura iubent homines peruersos  
ad bona cogi.

**E**cclēhe rebus sint heretici spo-  
liandi.

**T**adem de clero nulli licet arma  
mouere.

**S**i quis es hereticus tua sit sen-  
tencia nulla.

**I**nterdum mali post mortē cor-  
ripiuntur.

**C**rimine predonum non damne-  
netur domus eius.

**T**uta sit ecclesia quam lex priua-  
ta tuetur.

**E**t si subsequitur lex altera deo  
gat illi.

**M**entem diuinam timantes for-  
tilegi sunt.

**V**ita nō viuunt qui peccāt ista  
tenentes.

**P**omina matrem que per pri-  
mordia sumpsit.

**I**n quatuor discis si forte requi-  
ris:

**D**ucere lex prohibet in coniugio  
inheretices.

Ut vie non oret vpor si debita  
querit.

[illegible]

**M**ēs ut usq; n̄ sit n̄ bñ atq; alt  
**T**uta man; viuet̄e viro q̄ nescia  
 nuphit. **V**ult leo si venit h̄

redit h̄c retinensq; p̄orē.

**C**ogit; ap̄a; neō p̄ iuge ducat  
**O**ēs v̄oris as̄a guineol̄ i p̄ba b̄  
**N**unc septemnorū graduum  
 distinguitur ordo. **U**t q;

status h̄is sic ē generacō quarta

**T**uāis ponit h̄c r̄is ut docet

**I**n testes recipi mōstrat tibi sep  
 ta parentes.

**T**angitur hic q̄ non incestu ḡi  
 gnitur heres.

**V**it̄ h̄c i q̄ disp̄and; licitū sit

**A**ut si fraus subeat cogetur illa  
 reuerti.

**S**usceptam sobolem retat affini  
 sotiandam.

**T**unc raptus fiet cum v̄i deduc̄i  
 tur illa.

**C**onlungetur ei purgatio crimi  
 ne raptis.

**C**onsecrat ecclesias dom̄i dist̄in  
 ctio prima.

**P**anis sacrat̄i fert sacramenta  
 secunda.

**T**ercia dat ferias nob̄ ieiunia  
 datq;

**B**apt̄ismāq; docet tempus di  
 stinctio quarta.

**C**onfirmat sacrat officijs ieiuni  
 a laudat.

**P**neumate donato concludit fi  
 ne beato.

**E**xpliat decretum  
 rethificatum.